

ভেকুঁৰজনিত ৰোগ আৰু

ইয়াৰ প্ৰতিকাৰ

শ্ৰী উৎপল কুমাৰ ডেকা
ড० তুলসী প্ৰসাদ শইকীয়া
শ্ৰী চন্দন কুমাৰ ডেকা
শ্ৰীমতী প্ৰিয়ংকা নাথ
শ্ৰীমতী শিবানী দাস

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়
চিলঙনী, নগাঁও, অসম

ধানৰ প্ৰধান ৰোগ আৰু ইয়াৰ প্ৰতিকাৰক :

১। ব্লাষ্ট বা পাত জ্বলা :

লক্ষণ : পাত, গাঠি আৰু থোকত মাকো সদৃশ দাগ পৰে, এই দাগবোৰৰ মাজ অংশ ধোঁৱা বৰণৰ হয়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● প্ৰতিৰোধক্ষম জাত যেনে: বাহাদুৰ, কুশল, মণিৰাম আদি আহুৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।

● হিন'চন-৩৫ ই.চি. ১ মিলি. প্ৰতিলিটাৰ পানীত মিহলাই প্ৰতিকেজি বীজ শোধন কৰিব।

২। চিথ'ব্লাইট বা জয়'পৰা বা বোখা জ্বলা :

লক্ষণ : পানীৰ পৃষ্ঠ ভাগৰ ওপৰৰ বোখাত পাতল সেউজীয়া বা মাটি ৰঙৰ চকলা চকল দাগ দেখা যায়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● প্ৰতিৰোধক্ষম জাত যেনে: কুশল, পিয়লি, বাহাদুৰ আদি ব্যৱহাৰ কৰিব।

● ইন্দ্ৰ'ফিল এম-৪৫, ২.৫ গ্ৰাম প্ৰতি কেজি বীজ বা বেভিষ্টিন ১ গ্ৰামেৰে প্ৰতি কেজি বীজ শোধন কৰিব।

● ১ গ্ৰাম বেভিষ্টিন প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ১০-১১ দিনৰ ব্যৱধানত ২ বাৰ স্প্ৰে কৰিব।

৩। চিথ'বট বা বোখা গঁচা :

লক্ষণ : থোক আৰু থকা বোখাত অনিয়মিতকাৰ মুগা বৰণৰ দাগ দেখা যায়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● চিথ'ব্লাইটৰ দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থাৰ দৰে একে।

৪। ব্ৰাউন স্পট বা মুগা দাগ পৰা :

লক্ষণ : তিলৰ আকৃতিৰ গাঢ় মুগা ৰঙৰ দাগ পাতত সমভাৱে সিঁচৰিত হৈ তাকে।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● ইন্দ্ৰ'ফিল এম ৪৫ বা কেপটাফ ২.৫ গ্ৰামেৰে প্ৰতি কেজি বীজ শোধন কৰিব।

৫। ধানৰ লৌহ বিষক্ৰিয়া :

লক্ষণ : পৈণত পাতৰ শীৰ্ষ ভাগ সোনোৱালী হালধীয়া বৰণৰ হয় আৰু পাতত বঙুচুৱা ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ দাগৰ সৃষ্টি হয়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● ৰোপিত ধাননিডৰাৰ মাজেৰে খোজ কাঢ়ি বা খুৰপি আদিৰে বোকা মাটি লুটিয়াই দিব লাগে। এনে কৰাৰ ফলত পানীত দ্ৰৱীভূত হৈ থকা লৌহ পদাৰ্থ অদ্ৰৱনীয় অৱস্থালৈ পৰিবৰ্তন হৈ গেদত পৰিণত হয়।

● ইয়াৰোপৰি, কঠিয়া বোৱাৰ ২০-২৫ দিনৰ ভিতৰত বিঘাই প্ৰতি ২৯ কিঃগ্ৰাঃ ফচফৰাচযুক্ত সাৰ আৰু ৬ কিঃগ্ৰাঃ পটাচযুক্ত সাৰ ৩ ভাগত টপ দ্ৰেচ কৰিব লাগে।

৬। ষ্টেম ব'ট বা কাণ্ড পচা :

লক্ষণ : পৈণত গছৰ পোখা বোৰৰ কাণ্ডত প্ৰথমে গাঢ় মুগা বঙৰ অঞ্চল দেখা দিয়ে আৰু পাছলৈ কাণ্ডভাগ পঁচি যায় আৰু পাতবোৰ হালধীয়া পৰি শুকাই যায়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● নাইট্ৰজেন যুক্ত সাৰ ২.৫ কিঃগ্ৰাঃ প্ৰতিবিঘাত ৩ বাৰ দিয়া উচিত (মৈ দিওঁতে, পোখা মেলোতে আৰু গেৰ ধৰোতে)

বৰিশস্যৰ বেমাৰ (বিলাহী, বেঙেনা, আলু, ডলকীয়া, ফ্ৰেন্সবীন, সৰিয়হ, পালেং)

১। পুলিৰ গুৰি পঁচা বেমাৰ বা ডেম্পিং অফ :

লক্ষণ : নতুনকৈ ওলোৱা গজালিবোৰ কলা পৰি মৰি যায়। পুলিৰ মাটিত লাগি থকা অংশ পঁচি, পুলিটো গুৰিতে বাগৰি পৰে।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● ধানৰ পূতান, চাপৰ, নিমকেক, কাঠৰ গুৰি আদি মাটিত প্ৰয়োগ কৰি খেতি কৰিব।

● বীজ সিঁচাৰ আগতে প্ৰতি কেজি বীজ ২ গ্ৰাম থিৰাম বা কেপটাফৰ দ্বাৰা শোধন কৰি ল'ব লাগে।

● টাইক'ডাৰমা মিশ্ৰিত জৈৱ ভেঁকুৰনাশক যেনে- টাইকজেট, ইকজেট, ভিৰিকন এলৰে (৪ গ্ৰাঃপ্ৰতি কেজি বীজ হিচাবে) শোধন কৰি ল'ব লাগে।

● বীজ তলিত কেপটান ২ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই, ৫ লিটাৰ মিশ্ৰণ প্ৰতি বৰ্গ মিটাৰত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

২। পুলিৰ গুৰি পচন ৰোগ বা ক'লাৰ বট :

লক্ষণ : গা গছৰ গুৰিত, টিলা, জীপাল মুগা বৰণৰ অংশৰ সৈতে ভেঁকুৰৰ বগা অনুক্ষুদ্ৰ দেখা যায়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● মাটিৰ আৰ্দ্ৰতা খুব বেছি যাতে নহয় তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিব লাগে।

● বীজ সিঁচাৰ আগতে বীজবোৰ বেভিষ্টিন ২ গ্ৰাম প্ৰতি কেজি বীজৰ লগত মিহলাই শোধন কৰিব লাগে।

● বীজ সিঁচাৰ আগতে ভিৰিকন এল, ইকোফিট জাতীয় জৈৱিক ভেঁকুৰ নাশকৰ দ্বাৰা (৪ গ্ৰাম প্ৰতি কেজি বীজ হিচাপে) শোধন কৰি ল'ব।

৩। সিক্ত পচন ৰোগ (বিলাহী, বেঙেনা, ডলকীয়া, ফ্ৰেন্সবীন) :

লক্ষণ : গছৰ ঠাৰি, পাত, ফলত বগা কপাহৰ দৰে ভেঁকুৰ গজা দেখা যায় আৰু আক্ৰান্ত অংশ কোমল হৈ পচিবলৈ ধৰে।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● শস্য চপোৱাৰ পিছত বা শস্যৰ বীজ সিঁচাৰ আগত মাটিডৰা ভালদৰে কোৰ মাৰি বা হালবাই ব'দত শুকুৱাই ল'ব লাগে যাতে ভেঁকুৰবোৰ আংশিকভাৱে বা সম্পূৰ্ণভাৱে নষ্ট হৈ যায়।

● বীজ সিঁচাৰ আগতে বীজবোৰ বেভিষ্টিন বা ইন্দ্'ফিল এম-৪৫, ২ গ্ৰাম প্ৰতি কেজি

বীজৰ লগত মিহলাই শোধন কৰিব লাগে।

● ওপৰত উল্লেখিত জৈৱ ভেকুঁৰ নাশক একে গাঢ়তাত ব্যৱহাৰ কৰিব।

৪। জলকীয়াৰ এনথ্ৰাকন'জ বেমাৰ বা গেলা বেমাৰ :

লক্ষণ : পকা জলকীয়া বোৰত বঙচুৱা বৰণৰ দমেৰে আঙুৰি থাকে। এই অংশবোৰ পৰিষ্কাৰ কৰিব।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● বীজ সিঁচাৰ আগতে বীজবোৰ বেভিষ্টিন (১ গ্ৰাম প্ৰতি কেজি বীজ)ৰে শোধন কৰিব লাগে।

● কেপটাফ ০.২ শতাংশ (২ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত) মিহলাই স্প্ৰে কৰিব।

৩। আলু আৰু হিলাহীৰ লেট'ব্লাইট :

লক্ষণ : গছৰ পাত, ডাল, কলা পৰি মৰহি যায়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● বিডমিল এম জেদ-৭২, ২ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ১৫ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে ৩ বাৰ স্প্ৰে কৰিব।

● ইন্দ্ৰ'ফিল এম-৪৫, ২.৫ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ১০ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে ৬ বাৰ স্প্ৰে কৰিব।

৫। নাউজাতীয় পাচলিৰ পাউদাৰী মিলডিউ :

লক্ষণ : পাতৰ ওপৰ পৃষ্ঠত, গছৰ বৃন্তত আৰু ডালত বগা পাউদাৰ সদৃশ ভেকুঁৰ দেখা যায়। আক্ৰান্ত অংশ শুকাই যায়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● ভেকুঁৰ নাশক যেনে কেৰাথেন ১ মিঃলিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ১০ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে ২ বাৰ স্প্ৰে কৰিব।

৬। নাউজাতীয় পাচলিৰ ডাউনি মিলডিউ :

লক্ষণ : ওপৰ আৰু পাতৰ তল পৃষ্ঠত হালধীয়া বঙৰ ত্ৰিভূজ বা আয়তাকাৰ দাগৰ সৃষ্টি হয়। পাতৰ তল পৃষ্ঠত বগা বঙৰ ভেকুঁৰ দেখা যায়।

প্ৰতিৰোধমূলক ব্যৱস্থা :

● ইন্দ্ৰ'ফিল এম-৪৫ বা ডাইথেন জেদ ৭৮ (০.২৫ শতাংশ গাঢ়তাত) ২.৫ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ৩ বাৰ ১০ দিনৰ ব্যৱধানত স্প্ৰে কৰিব।

অধিক তথ্য জানিবৰ বাবে কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, নগাঁওৰ
লগত যোগাযোগ কৰক। দুৰভাৱ : ০৩৬৭২-২২৫৩৮৪

☀ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, নগাঁও দ্বাৰা প্ৰস্তুত আৰু কাৰ্য্যসূচী সমন্বয়ক, কৃষি বিজ্ঞান
কেন্দ্ৰ, নগাঁওৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত।